

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

10 iulie 2014*

„Protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului — Directiva 2008/94/CE —
Domeniu de aplicare — Dreptul unui angajator de a primi despăgubiri de la un stat membru pentru
salariațiile plătite unui salariat în cursul procedurii de contestare a concedierii acestuia din urmă după
trecerea a 60 de zile lucrătoare de la introducerea acțiunii în contestare — Inexistența dreptului la
despăgubire în cazul unor concedieri nule — Subrogarea lucrătorului în dreptul la despăgubire al
angajatorului său în cazul insolvenței provizorii a acestuia din urmă — Discriminarea lucrătorilor care
au făcut obiectul unei concedieri nule — Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene —
Domeniu de aplicare — Articolul 20”

În cauza C-198/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm (Spania), prin decizia din 21 februarie 2013, primită de Curte la 16 aprilie 2013, în procedura

Víctor Manuel Julian Hernández,

Chems Eddine Adel,

Jaime Morales Ciudad,

Bartolomé Madrid Madrid,

Martín Selles Orozco,

Alberto Martí Juan,

Said Debbaj

împotriva

Reino de España (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante),

Puntal Arquitectura SL,

Obras Alteamar SL,

Altea Diseño y Proyectos SL,

Ángel Muñoz Sánchez,

* Limba de procedură: spaniola.

Vicente Orozco Miro,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz (raportor), președinte de cameră, și domnii E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 martie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnii Julian Hernández, Eddine Adel, Morales Ciudad, Madrid Madrid, Selles Orozco, Martí Juan și Debbaj, de F. Van de Velde Moors, abogado;
- pentru guvernul spaniol, de M. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de R. Vidal Puig, în calitate de agent,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2008/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului (JO L 283, p. 36) și a articolului 20 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnii Julian Hernández, Eddine Adel, Morales Ciudad, Madrid Madrid, Selles Orozco, Martí Juan și Debbaj, pe de o parte, și Reino de España (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante) [Regatul Spaniei (Subdelegația guvernului spaniol la Alicante), denumită în continuare „Subdelegación”], precum și Puntal Arquitectura SL, Obras Alteamar SL, Altea Diseño y Proyectos SL și domnii Muñoz Sánchez și Orozco Miro, pe de altă parte, cu privire la plata unei sume cu un quantum corespunzător celui al salariilor reclamantilor din litigiul principal datorate în cursul procedurii de contestare a concedierii acestora din urmă, după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la data introducerii acțiunilor lor în contestarea concedierii și până la data comunicării hotărârii prin care se constată nulitatea concedierilor respective.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit considerentelor (3) și (7) ale Directivei 2008/94:

„(3) Sunt necesare dispoziții pentru protejarea lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului și pentru a le asigura un grad minim de protecție, în special pentru a garanta plata creanțelor lor salariale neachitate, ținând seama de necesitatea unei dezvoltări economice și sociale echilibrate în cadrul Comunității. În acest scop, statele membre ar trebui să instituie un organism care să garanteze lucrătorilor salariați plata creanțelor lor salariale neachitate.

[...]

(7) Statele membre pot stabili limitări în ceea ce privește responsabilitatea instituțiilor de garantare care ar trebui să fie compatibile cu obiectivul social al directivei și pot lua în considerare diversele niveluri de creanțe.”

4 Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2008/94 prevede că „[p]rezenta directivă se aplică creanțelor salariale care izvorăsc din contracte de muncă sau raporturi de muncă încheiate cu angajatori care sunt în stare de insolvență în sensul articolului 2 alineatul (1)”.

5 Articolul 2 din directiva menționată are următorul cuprins:

„(1) În sensul prezentei directive, un angajator este considerat a fi în stare de insolvență în cazul în care a fost formulată o cerere privind deschiderea unei proceduri colective întemeiate pe insolvența angajatorului, prevăzută de actele cu putere de lege și de actele administrative ale unui stat membru, implicând lipsirea, în tot sau în parte, a angajatorului de activele sale și numirea unui judecător sindic sau a unei persoane care exercită o funcție similară, iar autoritatea care este competentă în temeiul dispozițiilor menționate:

(a) fie a hotărât instituirea procedurii;

(b) fie a constatat că întreprinderea sau unitatea angajatorului a fost definitiv închisă și că activele disponibile sunt insuficiente pentru a justifica instituirea procedurii.

(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dreptului intern cu privire la definirea termenilor «lucrător salariat», «angajator», «remunerație», «drept dobândit», «drept în curs de a fi dobândit».

[...]

(4) Prezenta directivă nu împiedică statele membre să extindă protecția lucrătorilor și la alte situații de insolvență, de exemplu o situație permanentă *de facto* de încetare de plăți, stabilită prin proceduri diferite de cele menționate la primul paragraf, prevăzute în dreptul național.

[...]”

6 Articolul 3 din aceeași directivă prevede:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a asigura că instituțiile de garantare asigură, sub rezerva articolului 4, plata creanțelor neachitate ale lucrătorilor salariați care rezultă din contracte de muncă sau raporturi de muncă, inclusiv, în cazurile prevăzute de dreptul intern, compensația pentru încetarea raporturilor de muncă.

Creanțele preluate de instituția de garantare sunt drepturile salariale neplătite referitoare la o perioadă care precede și/sau, după cum este cazul, succede o dată stabilită de statele membre.”

- 7 Potrivit articolului 4 alineatele (1) și (2) din Directiva 2008/94:

„(1) Statele membre au posibilitatea de a limita obligația de plată prevăzută la articolul 3 pentru instituțiile de garantare.

(2) În cazul în care statele membre își exercită dreptul prevăzut la alineatul (1), acestea specifică durata perioadei pentru care creanțele neachitate urmează să fie plătite de către instituția de garantare. Aceasta însă nu poate fi mai scurtă decât perioada care acoperă drepturile salariale pentru ultimele trei luni ale raportului de muncă care precede sau succede data menționată la articolul 3 al doilea paragraf.

Statele membre pot include această perioadă minimă de trei luni într-o perioadă de referință a cărei durată nu poate fi mai mică de șase luni.

Statele membre care prevăd o perioadă de referință de cel puțin optsprezece luni pot limita durata perioadei pentru care creanțele neachitate urmează să fie plătite de către instituția de garantare la opt săptămâni. În acest caz, pentru calculul perioadei minime se folosesc perioadele care sunt cele mai favorabile salariatului.”

- 8 Articolul 5 din directiva menționată prevede:

„Statele membre stabilesc modalitățile de organizare, finanțare și funcționare a instituțiilor de garantare [...]

[...]”

- 9 Potrivit articolului 11 primul paragraf din aceeași directivă, aceasta „nu aduce atingere posibilității statelor membre de a aplica sau de a introduce acte cu putere de lege sau acte administrative mai favorabile lucrătorilor salariați”.

Dreptul spaniol

Constituția

- 10 Potrivit articolului 121 din Constituție, „[d]aunele cauzate de o eroare judiciară, precum și cele care sunt consecința unei funcționări anormale a administrației judiciare dau dreptul la o despăgubire din partea statului, potrivit legii”.

Statutul lucrătorilor

- 11 Articolul 33 din textul consolidat al Legii privind statutul lucrătorilor (texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores), adoptat prin Decretul Regal Legislativ 1/1995 (Real Decreto Legislativo 1/1995) din 24 martie 1995 (BOE nr. 75 din 29 martie 1995, p. 9654), în versiunea în vigoare la data faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „Statutul lucrătorilor”), este redactat după cum urmează:

„1. Fondul de garantare salarială, organism autonom din cadrul Ministerului Muncii și Securității Sociale, având personalitate juridică și capacitate de exercițiu în vederea îndeplinirii obiectivelor sale, plătește salariiilor cuantumul salariilor care nu au putut să le fie plătite din cauza insolvenței angajatorului sau a procedurii de reorganizare judiciară desfășurate în privința acestuia.

În sensul paragrafului anterior, se consideră salariu orice sumă dintre cele menționate la articolul 26 alineatul 1, recunoscută ca atare printr-un act de conciliere sau printr-o hotărâre judecătorească, precum și salariile datorate în cursul procedurii de contestare a unei concedieri în cazurile prevăzute de lege, fără ca Fondul să poată plăti, cu orice titlu, împreună sau separat, o sumă mai mare decât cuantumul care rezultă din înmulțirea triplului salariului minim interprofesional zilnic, inclusiv partea corespunzătoare primelor, cu numărul de zile de salariu neplătite, în limita a o sută cincizeci de zile.

2. În cazurile menționate la alineatul precedent, Fondul de garantare salarială plătește despăgubirile recunoscute prin hotărâre judecătorească, ordonanță, act de conciliere judiciară sau decizie administrativă în favoarea lucrătorilor ca urmare a concedierii sau a încetării contractelor potrivit articolelor 50, 51 și 52 din prezenta lege sau a încetării contractelor potrivit articolului 64 din Legea 22/2003 din 9 iulie 2003 privind falimentul, precum și despăgubirile pentru încetarea contractelor temporare sau cu durată determinată în cazurile prevăzute de lege. În toate cazurile, această plată se efectuează în limita maximă a unei anuități, dat fiind că salariul zilnic, care servește ca bază de calcul, nu poate depăși triplul salariului minim interprofesional, inclusiv partea corespunzătoare primelor.

[...]

6. În sensul prezentului articol, se consideră că angajatorul se află în stare de insolvență atunci când, după punerea în executare în forma prevăzută de Legea privind procedura de dreptul muncii, nu s-a putut obține plata creanțelor salariale. [...]”

- 12 Articolul 53 din Statutul lucrătorilor, intitulat „Forma și efectele încetării din motive obiective”, prevede:

„1. Adoptarea acordului de încetare în temeiul dispozițiilor articolului precedent necesită respectarea următoarelor condiții:

- a) Notificarea scrisă adresată lucrătorului în care să fie precizată cauza concedierii.
- b) Plata către lucrător, în același timp cu notificarea scrisă, a indemnizației reprezentând echivalentul a douăzeci de zile de salariu pe an de vechime, care se calculează prorata pe lună pentru perioadele mai mici de un an și al cărei cuantum total nu poate depăși 12 salarii.

[...]

4. În cazul în care angajatorul nu respectă condițiile prevăzute la alineatul 1 al prezentului articol sau în cazul în care decizia de încetare a contractului de muncă are ca motiv una dintre cauzele de discriminare interzise prin Constituție sau prin lege ori în cazul în care concedierea a fost efectuată cu încălcarea drepturilor fundamentale și a libertăților publice ale salariatului, decizia de reziliere a contractului de muncă este nulă, această nulitate trebuind să fie constatată din oficiu de instanță. [...]

[...]"

13 Articolul 55 alineatul 6 litera c) din statutul menționat prevede:

„Concedierea nulă are ca efect reintegrarea imediată în muncă a salariatului, cu plata salariilor neîncasate.”

14 Conform articolului 56 alineatul 1 din același statut:

„În cazul în care concedierea este declarată abuzivă, angajatorul, în termen de cinci zile de la comunicarea hotărârii, va putea alege între reintegrarea în muncă a lucrătorului, plătindu-i salariile restante vizate la alineatul 1 litera b), și plata următoarelor sume stabilite prin hotărâre:

- a) O indemnizație reprezentând patruzeci și cinci de zile de salariu pe an de vechime, calculându-se prorata în funcție de lunile muncite pentru perioadele mai mici de un an, și al cărei quantum total nu poate depăși 42 de salarii.
- b) O sumă reprezentând totalul salariilor datorate corespunzătoare perioadei cuprinse între data concedierii și data comunicării hotărârii prin care se constată caracterul abuziv al concedierii sau data încadrării în muncă a salariatului într-un nou loc de muncă, dacă această din urmă dată este anterioară datei pronunțării hotărârii și dacă angajatorul face dovada sumelor plătite salariatului, în vederea deducerii acestora din valoarea salariilor restante.”

15 Articolul 57 alineatul 1 din Statutul lucrătorilor prevede:

„Atunci când hotărârea prin care se constată caracterul abuziv al concedierii este pronunțată după mai mult de șaizeci de zile lucrătoare de la data introducerii cererii, angajatorul poate solicita statului plata sumelor plătite lucrătorului prevăzute la articolul 56 alineatul 1 litera b) corespunzătoare perioadei care depășește cele șaizeci de zile.”

LPL

16 Articolul 116 din textul consolidat al Legii privind procedura de dreptul muncii (texto refundido de la Ley de Procedimiento Laboral), adoptat prin Decretul Regal Legislativ 2/1995 (Real Decreto Legislativo 2/1995) din 7 aprilie 1995 (BOE nr. 86 din 11 aprilie 1995, p. 10695), în versiunea în vigoare la data faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „LPL”), prevede:

„1. Dacă între data introducerii cererii de contestare a concedierii și cea a pronunțării hotărârii Juzgado sau a Tribunalului prin care se constată pentru prima dată caracterul abuziv al concedierii respective au trecut mai mult de șaizeci de zile lucrătoare, angajatorul, după ce hotărârea devine definitivă, poate solicita statului salariile plătite salariatului după acest termen.

2. În cazul insolvenței provizorii a angajatorului, salariatul poate solicita direct statului salariile menționate la alineatul anterior care nu i-au fost plătite de angajator.”

17 Articolul 279 alineatul 2 din LPL prevede:

„În termen de trei zile, instanța pronunță o ordonanță prin care, cu excepția cazurilor în care nu se probează niciuna dintre cele două situații invocate de partea care solicită restituirea:

- a. constată încetarea raportului de muncă de la data pronunțării ordonanței menționate;

- b. dispune să i se plătească salariatului indemnizația prevăzută la articolul 110 alineatul 1 din prezenta lege [...];
- c. obligă angajatorul la plata salariilor neîncasate de la data comunicării hotărârii prin care se declară pentru prima dată caracterul abuziv al concedierii până la data pronunțării ordonanței menționate mai sus.”

18 Potrivit articolului 284 din LPL:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor articolelor precedente, atunci când se dovedește că este imposibilă reintegrarea în muncă a salariatului ca urmare a încetării activității sau a închiderii întreprinderii, instanța pronunță o ordonanță prin care constată încetarea raportului de muncă la data pronunțării acestei ordonanțe și dispune să i se plătească salariatului salariile și indemnizațiile neîncasate prevăzute la articolul 279 alineatul 2.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 19 La 16 decembrie 2008, reclamanții din litigiul principal au sesizat Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm cu o acțiune în contestarea concedierii lor, formulată împotriva angajatorilor lor, și anume Puntal Arquitectura SL, Obras Alteamar SL, Altea Diseño y Proyectos SL, precum și domnii Muñoz Sánchez și Orozco Miro.
- 20 Prin hotărârea din 2 octombrie 2009, instanța menționată a constatat, pe de o parte, nulitatea acestor concedieri și, pe de altă parte, a declarat încetate raporturile de muncă dintre reclamanții din litigiul principal și Obras Alteamar SL și Altea Diseño y Proyectos SL din cauza încetării activităților acestora. Prin hotărârea menționată, cele două societăți au fost obligate să plătească reclamanților din litigiul principal indemnizații de concediere și salariile datorate după concedierea acestora, inclusiv în cursul procedurii de contestare a respectivelor concedieri. De asemenea, prin această hotărâre, aceeași instanță a obligat Fondo de Garantía Salarial (Fondul de garantare salarială, denumit în continuare „Fogasa”) să garanteze cu titlu subsidiar plata acestor sume până la concurența plafoanelor legale.
- 21 La 11 iunie 2010, societățile menționate au fost declarate în stare de insolvență provizorie.
- 22 După ce au încercat fără succes să obțină executarea hotărârii Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm din 2 octombrie 2009 împotriva aceluiași societăți, reclamanții din litigiul principal au solicitat Fogasa plata, până la concurența plafoanelor legale, a sumelor stabilite prin această hotărâre.
- 23 Aceștia au solicitat apoi Subdelegación plata unei sume cu un quantum corespunzător celui al salariilor datorate în cursul procedurii de contestare a concedierii lor, după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la data introducerii acțiunii în contestare și până la data comunicării hotărârii prin care se constată nulitatea concedierilor respective. Această cerere a fost respinsă prin decizia Subdelegación din 9 noiembrie 2010 pentru motivul că, potrivit hotărârii menționate, concedierile amintite nu erau abuzive, ci nule.
- 24 La 25 noiembrie 2010, reclamanții din litigiul principal au sesizat Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm cu o acțiune împotriva acestei decizii solicitând obligarea Subdelegación la plata sumei menționate.
- 25 Întrucât legislația națională prevede plata de către statul spaniol a salariilor datorate după trecerea a 60 de zile de la data introducerii acțiunii în contestarea concedierii numai în cazurile în care concedierea este declarată abuzivă, iar nu și în cazurile în care se constată nulitatea concedierii, instanța de

trimitere ridică problema de a ști dacă această diferență de tratament între salariații care au făcut obiectul unei concedieri abuzive și salariații care au făcut obiectul unei concedieri nule trebuie considerată contrară articolului 20 din cartă.

- 26 În această privință, instanța menționată precizează că, potrivit legislației naționale, diferența esențială dintre concedierea abuzivă și concedierea nulă constă în faptul că, în primul caz, angajatorul are posibilitatea ca, în locul reintegrării în muncă a salariatului, să rezilieze contractul de muncă al acestuia cu plata unei indemnizații, în timp ce în cel de al doilea caz angajatorul are obligația de a reintegra salariatul în muncă. În aceste condiții, în ipoteza unei încetări a activităților angajatorului, instanța națională poate înlocui obligația de reintegrare în muncă a salariatului a cărui concediere este declarată nulă cu o obligație de plată a unei indemnizații după constatarea stingerii contractului de muncă. În toate ipotezele, angajatorul ar fi ținut să plătească salariatului salariile datorate în cursul procedurii de contestare a concedierii.
- 27 În ceea ce privește obligația statului spaniol de a plăti salariile datorate în cursul procedurii de contestare a concedierilor după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la data introducerii acțiunii în contestare, instanța de trimitere arată că, potrivit jurisprudenței Tribunal Supremo (Curtea Supremă), creditorul principal al acestei obligații este angajatorul, care nu trebuie să suporte consecințele anumitor întârzieri de natură judiciară. Numai prin subrogare în acest drept al angajatorului, în ipoteza insolvenței acestuia din urmă, atunci când salariile respective nu au fost plătite, salariații pot solicita direct statului spaniol plata acestor salarii în temeiul articolului 116 alineatul 2 din LPL. Întrucât angajatorul nu poate solicita statului spaniol plata salariilor achitate în caz de concediere nulă, salariații astfel concediați nu ar putea, prin subrogare în drepturile angajatorului lor aflat în insolvență, să își valorifice creanța față de stat în ceea ce privește salariile care nu le-au fost plătite.
- 28 În aceste condiții, Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Reglementarea prevăzută la articolul 57 din Statutul lucrătorilor coroborat cu articolul 116 alineatul 2 din [LPL], pe care se întemeiază practica statului spaniol de a plăti direct lucrătorilor, în cazul insolvenței angajatorului, salariile datorate în cursul procedurii de contestare a concedierii acestora după trecerea a 60 [...] de zile lucrătoare de la sesizarea instanței competente cu acțiunea respectivă, intră în domeniul de aplicare al Directivei [2008/94] și, mai precis, intră sub incidența articolului 1 alineatul (1), a articolului 2 alineatele (3) și (4), a articolului 3, a articolului 5 și a articolului 11 din aceasta?
- 2) În cazul unui răspuns pozitiv, practica statului spaniol de a plăti direct lucrătorilor, în cazul insolvenței angajatorului, salariile datorate în cursul procedurii de contestare a concedierii acestora după trecerea a 60 [...] de zile lucrătoare de la introducerea acțiunii, însă numai în cazul concedierilor declarate abuzive pe cale judiciară, iar nu și în cazul celor declarate nule pe cale judiciară, este considerată contrară articolului 20 din [cartă] și, în orice caz, principiului general al egalității și al nediscriminării din dreptul Uniunii [...]?
- 3) În sensul întrebării anterioare, o instanță precum cea de trimitere poate să lase neaplicată o reglementare care permite statului spaniol să plătească direct salariaților, în cazul insolvenței angajatorului, salariile datorate în cursul procedurii de contestare a concedierii acestora după trecerea a 60 [...] de zile lucrătoare de la introducerea acțiunii, însă numai în cazul concedierilor declarate abuzive pe cale judiciară, iar nu și în cazul celor declarate nule pe cale judiciară, atunci când între cele două nu s-au constatat diferențe obiective în ceea ce privește acest aspect (salariile restante)?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 29 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia angajatorul poate solicita statului membru în cauză plata salariilor datorate în cursul procedurii de contestare a unei concedieri după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la introducerea acțiunii și potrivit căreia, în cazul în care angajatorul nu a plătit aceste salarii și se află în stare de insolvență provizorie, salariatul în cauză poate solicita, prin efectul unei subrogații legale, plata salariilor menționate direct statului respectiv, intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/94, dacă articolul 20 din cartă se opune acestei reglementări în măsura în care aceasta nu se aplică decât în caz de concediere abuzivă, nu și în cazurile de concediere nulă, și dacă reglementarea menționată poate fi lăsată neaplicată de o instanță națională sesizată cu o acțiune împotriva unei concedieri nule.
- 30 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, deși un stat membru se poate desemna el însuși debitor al obligației de plată a creanțelor privind remunerația garantate în temeiul Directivei 2008/94 (a se vedea în acest sens Hotărârea Gharehveran, C-441/99, EU:C:2001:551, punctul 39), Regatul Spaniei a creat Fogasa în calitate de instituție de garantare în conformitate cu această directivă. Reiese din dosarul de care dispune Curtea că, potrivit articolului 33 din Statutul lucrătorilor, Fogasa a plătit reclamanților din litigiul principal, până la concurența plafoanelor legale, salariile datorate, printre altele, în cursul procedurii de contestare a concedierii acestora și indemnizațiile de concediere care nu au fost plătite de angajatorii lor aflați în stare de insolvență. Rezultă de asemenea din acest dosar că plățile respective ale Fogasa îndeplineau obligația de protecție minimă a lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului pe care o impune Directiva 2008/94, aspect a cărui verificare este totuși de competența instanței de trimitere.
- 31 Întrebările privesc numai dreptul, care rezultă din articolul 57 din Statutul lucrătorilor și din articolul 116 din LPL, de a solicita statului spaniol plata salariilor datorate după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la data introducerii procedurii de contestare a concedierilor și împrejurarea că acest drept nu este prevăzut decât în cazurile de concediere abuzivă, iar nu și în cazurile de concediere nulă.
- 32 Trebuie arătat că aceste dispoziții din dreptul spaniol trebuie apreciate în lumina articolului 20 din cartă doar dacă intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/94. Astfel, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din cartă, dispozițiile acesteia se adresează statelor membre numai în cazul în care aceste state pun în aplicare dreptul Uniunii. Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, cartă nu extinde domeniul de aplicare al dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii, „nu creează nicio competență sau sarcină nouă pentru Uniune și nu modifică competențele și sarcinile stabilite prin tratate”. Astfel, Curtea este chemată să interpreteze, în lumina cartei, dreptul Uniunii în limitele competențelor atribuite acesteia (Hotărârea McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, punctul 51, Hotărârea Dereci și alții, C-256/11, EU:C:2011:734, punctul 71, precum și Hotărârea Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, punctul 20).
- 33 Astfel cum rezultă din explicațiile aferente articolului 51 din cartă, care trebuie luate în considerare în mod corespunzător în temeiul articolului 52 alineatul (7) din aceasta, noțiunea de punere în aplicare prevăzută la articolul 51 menționat confirmă jurisprudența Curții referitoare la aplicabilitatea drepturilor fundamentale ale Uniunii în calitate de principii generale ale dreptului Uniunii elaborată anterior intrării în vigoare a cartei (Hotărârea Wachauf, 5/88, EU:C:1989:321, Hotărârea ERT, C-260/89, EU:C:1991:254, și Hotărârea Annibaldi, C-309/96, EU:C:1997:631), potrivit căreia statelor membre le este impusă obligația de a respecta drepturile fundamentale garantate în ordinea juridică a Uniunii numai în cazul în care pun în aplicare dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 18).

- 34 În această privință, trebuie amintit că noțiunea „punere în aplicare a dreptului Uniunii” în sensul articolului 51 din cartă presupune existența unei legături între un act de drept al Uniunii și măsura națională în cauză care depășește proximitatea materiilor menționate sau efectele indirecte ale unei materii asupra celeilalte (a se vedea în acest sens hotărârile anterioare intrării în vigoare a cartei, Defrenne, 149/77, EU:C:1978:130, punctele 29-32, Kremzow, C-299/95, EU:C:1997:254, punctele 16 și 17, și Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, punctul 75, precum și Hotărârea Siragusa, EU:C:2014:126, punctul 24).
- 35 Printre altele, Curtea a concluzionat în sensul inaplicabilității drepturilor fundamentale ale Uniunii în raport cu o reglementare națională ca urmare a faptului că dispozițiile Uniunii din domeniul în cauză nu impuneau nicio obligație specifică statelor membre cu privire la situația în discuție în litigiul principal (a se vedea Hotărârea Maurin, C-144/95, EU:C:1996:235, punctele 11 și 12, precum și Hotărârea Siragusa, EU:C:2014:126, punctele 26 și 27).
- 36 În aceeași perspectivă, Curtea a statuat deja că articolul 13 CE (devenit articolul 19 TFUE) nu poate, ca atare, să plaseze sub incidența dreptului Uniunii, în scopul aplicării drepturilor fundamentale în calitate de principii generale ale dreptului Uniunii, o măsură națională care nu intră în cadrul măsurilor adoptate în temeiul articolului respectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea Bartsch, C-427/06, EU:C:2008:517, punctul 18, Hotărârea Kükükdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, punctul 25, și Hotărârea Römer, C-147/08, EU:C:2011:286, punctul 61). În consecință, simplul fapt că o măsură națională aparține unui domeniu în care Uniunea dispune de competențe nu o poate plasa în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii și, prin urmare, nu poate atrage aplicabilitatea cartei (a se vedea în acest sens Hotărârea Gueye și Salmerón Sánchez, C-483/09 și C-1/10, EU:C:2011:583, punctele 55, 69 și 70, precum și Hotărârea Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, punctele 104, 105, 180 și 181).
- 37 Conform unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a stabili dacă o măsură națională implică punerea în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, trebuie să se verifice, printre alte elemente, dacă reglementarea națională în cauză are drept scop punerea în aplicare a unei dispoziții a dreptului Uniunii, caracterul respectivei reglementări și aspectul dacă aceasta urmărește alte obiective decât cele acoperite de dreptul Uniunii, chiar dacă este de natură să îl afecteze în mod indirect pe acesta din urmă, precum și problema dacă există o reglementare de drept al Uniunii specifică în materie sau de natură să îl afecteze (a se vedea Hotărârea Annibaldi, EU:C:1997:631, punctele 21-23, Hotărârea Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punctul 79, Hotărârea Ymeraga și alții, C-87/12, EU:C:2013:291, punctul 41, precum și Hotărârea Siragusa, EU:C:2014:126, punctul 25).
- 38 În ceea ce privește, în primul rând, obiectivele urmărite de reglementarea în discuție în litigiul principal, rezultă, potrivit indicațiilor cuprinse în dosarul transmis Curții și explicațiilor guvernului spaniol din ședință, că această reglementare stabilește un sistem de răspundere a statului spaniol pentru „funcționarea anormală” a administrației judiciare. În acest scop, articolul 57 din Statutul lucrătorilor și articolul 116 alineatul 1 din LPL acordă angajatorului, în cazul în care durata procedurii de contestare a unei concedieri depășește 60 de zile, dreptul de a solicita statului spaniol plata salariilor datorate după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la data introducerii acestei proceduri. Deși, în temeiul articolului 116 alineatul 2 din LPL, lucrătorul salariat poate solicita în mod direct statului spaniol plata acestor salarii în cazul în care angajatorul se află în stare de insolvență provizorie și nu a plătit încă salariile menționate, această situație este efectul unei subrogații legale în dreptul care a fost constituit în favoarea angajatorului în raport cu statul spaniol.
- 39 În consecință, articolul 116 alineatul 2 din LPL nu are ca obiect recunoașterea unei creanțe a salariatului care rezultă din raporturile sale de muncă și care există față de angajatorul său, cu privire la care Directiva 2008/94 este susceptibilă să se aplice în temeiul articolului 1 alineatul (1) din aceasta, ci recunoașterea unui drept de o altă natură, și anume dreptul angajatorului de a solicita statului spaniol despăgubiri pentru prejudiciul suferit din cauza unei „funcționări anormale” a administrației judiciare, care rezultă din faptul că legislația națională obligă angajatorul să plătească salarii în cursul

procedurii de contestare a concedierii. Reiese astfel că, deși articolul 116 alineatul 2 din LPL dă dreptul la plata unei sume egale cu salariile datorate după cea de a 60-a zi lucrătoare a acestei proceduri, suma respectivă constituie o despăgubire acordată angajatorului de legiuitorul spaniol, pe care lucrătorul salariat nu o poate pretinde decât prin efectul unei subrogații legale.

- 40 În plus, trebuie arătat că dreptul care rezultă din articolul 57 din Statutul lucrătorilor și din articolul 116 din LPL nu acoperă salariile datorate în primele 60 de zile lucrătoare ale procedurii de contestare a unei concedieri. Astfel, întrucât aceste dispoziții nu dau dreptul la nicio plată în cazul în care durata procedurii de contestare a unei concedieri nu depășește 60 de zile lucrătoare, ele nu asigură plata remunerației în perioada minimă a ultimelor trei luni a raportului de muncă, prevăzută la articolul 3 și la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2008/94. În schimb, în perioada cuprinsă între cea de a 60-a zi lucrătoare și comunicarea hotărârii prin care se constată caracterul abuziv al concedierii respective, acest drept acoperă toate salariile fără niciun plafon.
- 41 Din aceste caracteristici ale reglementării în discuție în litigiul principal rezultă că aceasta urmărește un alt obiectiv decât cel privind garantarea unei protecții minime a lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului, vizat de Directiva 2008/94, și anume acela de a asigura plata unei despăgubiri de către statul spaniol pentru consecințele prejudiciabile ale duratei procedurilor judiciare care depășește 60 de zile lucrătoare.
- 42 Deși quantumul sumelor plătite în temeiul articolului 116 alineatul 2 din LPL îl poate depăși pe cel al creanțelor salariale garantate de Fogasa, reiese din observațiile guvernului spaniol, pe de o parte, că această împrejurare rezultă din faptul că dispoziția respectivă dă dreptul la o despăgubire al cărei quantum nu este plafonat, cu obiectivul de a stabili răspunderea statului spaniol pentru o durată excesivă a procedurii judiciare, și, pe de altă parte, că ea nu este expresia unei decizii a legiuitorului spaniol de a acorda lucrătorilor salariați o protecție suplimentară în raport cu garanția Fogasa.
- 43 Trebuie arătat, în al doilea rând, că cererile privind plata formulate de reclamantii din litigiul principal în temeiul articolului 116 alineatul 2 din LPL, cu care este sesizată instanța de trimitere, nu se raportează la o perioadă acoperită de garanția Fogasa, ci depășesc această garanție. Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 30 din prezenta hotărâre, acești lucrători au obținut de la Fogasa plata unor creanțe salariale până la concurența plafoanelor legale care îndeplineau obligația de protecție minimă a lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului impusă de Directiva 2008/94. În aceste împrejurări, faptul de a acorda sau de a nu acorda reclamanților din litigiul principal dreptul care rezultă din articolul 116 alineatul 2 din LPL nu este susceptibil nici să afecteze, nici să limiteze protecția minimă pe care statul spaniol le-a garantat-o prin Fogasa, în conformitate cu articolele 3 și 4 din această directivă.
- 44 În ceea ce privește, în al treilea rând, articolul 11 primul paragraf din directiva menționată, la care se referă instanța de trimitere în decizia de trimitere, această dispoziție se limitează să constate că Directiva 2008/94 „nu aduce atingere posibilității statelor membre de a aplica sau de a introduce acte cu putere de lege sau acte administrative mai favorabile lucrătorilor salariați”. Având în vedere termenii săi, această dispoziție, care figurează în capitolul V, intitulat „Dispoziții generale și finale”, nu conferă statelor membre o posibilitate de a legifera în temeiul dreptului Uniunii, ci se limitează, spre deosebire de posibilitățile prevăzute în capitolele I și II din directiva menționată, să recunoască competența statelor membre în temeiul dreptului național de a prevedea astfel de dispoziții mai favorabile în afara cadrului sistemului prevăzut de această directivă.
- 45 În consecință, o dispoziție de drept național precum cea în discuție în litigiul principal, care se limitează să acorde lucrătorilor salariați o protecție mai favorabilă care rezultă numai din exercitarea competenței statelor membre, confirmată la articolul 11 primul paragraf din Directiva 2008/94, nu poate fi considerată că intră în domeniul de aplicare al acestei directive.

- 46 Pe de altă parte, în temeiul jurisprudenței Curții menționate la punctul 36 din prezenta hotărâre, simpla împrejurare că reglementarea în discuție în litigiul principal ține de un domeniu în care Uniunea dispune de competențe în temeiul articolului 153 alineatul (2) TFUE nu poate atrage aplicabilitatea cartei.
- 47 În sfârșit, trebuie amintit că urmărirea obiectivului privind protecția drepturilor fundamentale în dreptul Uniunii, în ceea ce privește atât acțiunea Uniunii, cât și punerea în aplicare a dreptului Uniunii de către statele membre, este motivată de necesitatea de a evita ca o protecție a drepturilor fundamentale care poate varia în funcție de dreptul național în cauză să aducă atingere unității, supremației și caracterului efectiv al dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea Internationales Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, punctul 3, Hotărârea Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 60, și Hotărârea Siragusa, EU:C:2014:126, punctele 31 și 32). Or, având în vedere considerațiile care figurează la punctele 40, 41 și 43 din prezenta hotărâre, reglementarea în discuție în litigiul principal nu prezintă un astfel de risc.
- 48 Rezultă din ansamblul acestor elemente că articolul 116 alineatul 2 din LPL nu poate fi considerat că pune în aplicare dreptul Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, și, prin urmare, nu poate fi examinat în raport cu garanțiile cartei și în special ale articolului 20 din aceasta.
- 49 Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia angajatorul poate solicita statului membru în cauză plata salariilor datorate în cursul procedurii de contestare a unei concedieri după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la introducerea acțiunii și potrivit căreia, în cazul în care angajatorul nu a plătit aceste salarii și se află în stare de insolvență provizorie, salariatul în cauză poate solicita, prin efectul unei subrogații legale, plata salariilor menționate direct statului respectiv nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/94 și, în consecință, nu poate fi examinată în raport cu drepturile fundamentale garantate de cartă și în special de articolul 20 din aceasta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 50 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

O reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia angajatorul poate solicita statului membru în cauză plata salariilor datorate în cursul procedurii de contestare a unei concedieri după trecerea a 60 de zile lucrătoare de la introducerea acțiunii și potrivit căreia, în cazul în care angajatorul nu a plătit aceste salarii și se află în stare de insolvență provizorie, salariatul în cauză poate solicita, prin efectul unei subrogații legale, plata salariilor menționate direct statului respectiv nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului și, în consecință, nu poate fi examinată în raport cu drepturile fundamentale garantate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și în special de articolul 20 din aceasta.

Semnături